

ปลูกผักหลังนา สร้างรายได้เสริม

การทำนาในประเทศไทย เกษตรกรมีการปลูกข้าวนาปี หรือ ข้าวที่ต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูก เป็นส่วนมาก ซึ่งเพาะปลูกได้เพียงหนึ่งรอบต่อปี เกษตรกรหลายรายจึงจำใจปล่อยแปลงนาของตนให้รกร้าง ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงเป็นการเสียโอกาสในการสร้างรายได้เป็นอย่างมาก

แต่พี่น้องเกษตรกรที่ ต.ปากดุก อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ นั้น ไม่ปล่อยให้พื้นที่นาว่างเปล่า พวกเขามีการรวมตัวกันเป็น วิสาหกิจชุมชนปากดุก เพื่อผลิตผักสร้างรายได้เสริมหลังนา เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับพี่น้องภายในชุมชน และเมื่อรวมกลุ่มกันแล้วก็ได้ปลูกผักแบบธรรมชาติอย่างเช่นเกษตรกรทั่วไปที่ใช้สารเคมีโดยไม่สนใจข้อกำหนดหรือมาตรฐาน สิ่งนี้เป็นผลเสียให้กับทั้งเกษตรกรเองและผู้บริโภคผักที่ต้องบริโภคผักที่อาจมีสารเคมีตกค้าง สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันทำการศึกษาและปฏิบัติในแนวทางเกษตรปลอดภัย จนได้รับการรับรองมาตรฐานผักปลอดภัย หรือ GAP ที่เป็นมาตรฐานในการควบคุมการทำเกษตรปลอดภัยมาตรฐาน GAP ประกอบไปด้วย 8 ด้าน คือ

1. การจัดการดินที่ดี มีการรักษา และปรับปรุงดินให้อุดมสมบูรณ์
2. การจัดการน้ำ เลือกใช้ระบบการให้น้ำมีประสิทธิภาพสูง
3. การผลิตพืช คัดเลือกพันธุ์หรือสายพันธุ์พืชที่ต้านทาน โรคและแมลงศัตรู
4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพที่ปลอดภัย
5. การเก็บเกี่ยวและการแปรรูปในระดับไร่นา เก็บเกี่ยวผลผลิตในเวลาที่ถูกต้องเหมาะสม
6. การจัดการน้ำมันเชื้อเพลิงและของเสียจากไร่นา
7. สุขภาพและความปลอดภัยของเกษตรกรหรือผู้ปฏิบัติ
8. ไม่ทำลายพันธุ์สัตว์ พันธุ์พืชป่าและสภาพภูมิประเทศ

ภาพ เครื่องอัดฟาง ตราช้าง HB

ภาพ อุปกรณ์ต่อพ่วงจอบหมุน

ขั้นตอนการปลูกผักหลังนา

1. หลังจากที่ได้เกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้ว จะทำการเก็บฟางข้าวที่อยู่ในแปลงนา โดยมีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรต่อฟางเครื่องอัดฟาง ในการลดต้นทุนด้านแรงงาน ประหยัดเวลา และยังประหยัดพื้นที่ในการเก็บรักษาฟางข้าวได้มาก
2. ทำการเตรียมดินโดยใช้ไถกลบตอซัง ซึ่งใช้ฟานบุกเบิก 1 ครั้ง ฟานพรวน 1 ครั้ง ให้อ่อนดินละเอียด แล้วทำการยกร่องและใช้โรตารีปั่นเพื่อให้เกิดความร่วนซุย และเหมาะแก่การเพาะปลูกผัก
3. การเพาะปลูกผักมีทั้งแบบย้ายกล้า และแบบหว่านเมล็ดขึ้นอยู่กับชนิดของผัก ซึ่งการปลูกผักแบบที่ต้องหว่านเมล็ด เมื่อหว่านเมล็ดแล้ว ต้องใช้ฟางข้าวในการคลุมดิน รักษาความชุ่มชื้นของดินและป้องกันวัชพืชไม่ให้เจริญเติบโตแข่งกับผัก

เคล็ดลับ : ในการปลูกผักแบบย้ายกล้า เมื่อถึงเวลาย้ายกล้า ให้ขุดหลุม รดน้ำในหลุม และปลูกกล้าลงในหลุม โดยการรดน้ำนั้น ในช่วง 3 วันแรกให้รดน้ำทุกวัน และหลังจาก 3 วันแรกให้รดน้ำทุกๆ 2 วัน แต่ต้องสังเกตความชื้นของดิน ความเหมาะสมของสภาพอากาศ ซึ่งในการรดน้ำนั้น จะรดเฉพาะจุดแก่ภายในหลุม เพื่อประหยัดน้ำในการเพาะปลูกและป้องกันวัชพืช

จากการที่ทางกลุ่มเปลี่ยนมาปลูกผักแบบปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่มากขึ้นจากการที่ใช้แปลงนาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขายผักที่คุณภาพดีส่งขายตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำ ราคาผลผลิตจึงมีราคาเกือบ 2 เท่าเมื่อเทียบกับผักทั่วไป นอกจากนี้จะขายได้ราคาสูงแล้ว การปลูกผักปลอดภัยทำให้การทำเกษตรของเกษตรกรและการบริโภคของผู้บริโภคมีความปลอดภัย ห่างไกลจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ นอกจากนี้จะสามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการปลูกผัก GAP แล้ว การเก็บและอัดฟางยังสามารถนำฟางไปใช้ประโยชน์ ได้หลายอย่าง เช่น ปุ๋ยหมัก อาหารสัตว์ และวัสดุคลุมดินในการรักษาความชุ่มชื้น ซึ่งการไถกลบตอซังยังเป็นการประหยัดต้นทุนอีกทางหนึ่ง เป็นการเดิมอินทรีย์วัตถุกลับคืนสู่ดิน ระบบนิเวศของแปลงนาจึงไม่เสีย มีตัวเบียน จุลินทรีย์ ที่มีประโยชน์ในการทำเกษตร จึงเป็นการบำรุงดินให้แปลงนามีดินที่คุณภาพดี ส่งผลให้ได้ผลผลิตสูง

สรุป : การปลูกผักหลังนาสามารถเพิ่มรายได้ให้พี่น้องเกษตรกร แต่พี่น้องเกษตรกรต้องมีวิธีการปลูกผักที่มีมาตรฐาน (GAP) มีเทคนิคการปลูกผัก ทั้งการประหยัดน้ำในการเพาะปลูกที่ช่วยในการลดต้นทุน มีการนำฟางข้าวที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์นำมาค่อยอดใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นอีกช่องทางในการสร้างรายได้ ดังนั้นการทำการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ ต้องมีวิสัยทัศน์ในการมองภาพให้กว้างไกล เปิดใจปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น